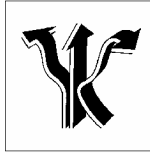

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

**“ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

МАУП

Київ 2005

Підготовлено доктором біологічних наук, професором *О. В. Баєвою*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту
(протокол № 9 від 15.06.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Баєва О. В. Навчальна програма дисципліни “Основи менеджменту охорони здоров’я” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 22 с.

Програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи менеджменту охорони здоров’я”, методичні вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, рекомендації до виконання контрольної роботи, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни “Основи менеджменту охорони здоров’я” розроблена для студентів спеціальності “Менеджмент організацій” професійного спрямування “Медичний та фармацевтичний менеджмент”. Структурно-логічна схема спеціалізації передбачає вивчення цієї навчальної дисципліни після опанування студентами курсу “Основи менеджменту” і передуює вивченню таких профільюючих навчальних дисциплін, як “Організаційно-правові засади менеджменту охорони здоров’я”, “Економіка і фінансування охорони здоров’я”, “Страхова медицина”, “Підприємництво в охороні здоров’я”, “Облік і звітність в охороні здоров’я”, “Медичний та фармацевтичний менеджмент”.

Навчальна програма розроблена для студентів заочної форми навчання і поєднує робочу програму курсу, завдання та рекомендації до виконання семестрової контрольної роботи.

Мета вивчення курсу — сформуванню сучасне управлінське мислення, засвоїти систему спеціальних знань у галузі управління закладами охорони здоров’я, сформуванню вміння з розробки та реалізації планування роботи закладів у галузі охорони здоров’я, прийняття адекватних рішень при створенні та використанні операційних підсистем у галузі охорони здоров’я.

До завдання курсу входить теоретична підготовка студентів з таких питань:

- історичний досвід управління охороною здоров’я;
- міжнародний досвід організації та фінансування охорони здоров’я;
- міжнародні принципи формування державної політики та управління медичною допомогою;
- загальні засади формування державної політики і державного регулювання медичною та фармацевтичною діяльністю в Україні;
- сутність закладів охорони здоров’я, взаємозв’язок його внутрішніх елементів і зовнішнього середовища;
- специфіка організації, ліцензування і акредитації медичних і фармацевтичних закладів;
- управління технологічними операціями в медичному та фармацевтичному менеджменті;

- управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному менеджменті;
- основні процеси менеджменту персоналу медичних і фармацевтичних закладів;
- аналіз макро- та мікросередовища медичного та фармацевтичного закладу;
- аналіз і проектування організаційних структур медичних і фармацевтичних закладів різних організаційно-правових форм;
- складання документів до ліцензування і акредитації медичних і фармацевтичних закладів;
- організація і ведення діловодства в медичних установах;
- організація контролю за виконанням документів;
- облік і планування підвищення кваліфікації лікарів, середнього медичного персоналу, провізорів і молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою;
- складання штатного розпису лікувально-профілактичного закладу.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”

№ пор.	Назва розділу і теми
	<i>I. Державне регулювання охорони здоров'я</i>
1	Історичні аспекти управління охороною здоров'я
2	Міжнародні моделі організації та фінансування охорони здоров'я
3	Міжнародні засади формування державної політики та управління медичною допомогою
4	Державна політика і державне регулювання медичною та фармацевтичною діяльністю в Україні
	<i>II. Основи управління закладами охорони здоров'я</i>
5	Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління
6	Управління технологічними процесами в медичному та фармацевтичному бізнесі
7	Управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному бізнесі
8	Управління персоналом закладів охорони здоров'я

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”

Розділ I. Державне регулювання охорони здоров'я

Тема 1. Історичні аспекти управління охороною здоров'я

Змістові модулі. Управління медичною практикою у Стародавньому світі: Месопотамія; Стародавня Індія; Стародавній Китай; Персія; Стародавня Греція. Принципи медичної практики, запроваджені Гіппократом. Основні положення медичної етики, викладені у клятві Гіппократа. Розвиток управління медичною практикою в післягіппократів період.

Внесок український лікарів і політичних діячів у розвиток медичної справи: Ю. Дрогобич (1450–1494 рр.); митрополит Петро Могила (1596–1647).

Система управління охороною здоров'я в Українській народній республіці (1917–1921 рр).

Історія радянської системи охорони здоров'я.

Історія управління охороною здоров'я України в період переходу до ринкових відносин.

Історія виникнення фармації. Народна медицина. Розвиток фармації в античному світі. Фармація в середні віки: вплив на розвиток фармації Салернської школи. Вплив на розвиток фармації Парацельса. Розвиток фармації в нові та новітні часи.

Розвиток фармації в Київській Русі. Аптекарська справа в Україні у XIV— на початку XX ст. Розвиток фармації в Україні в період переходу до ринкових відносин.

Література [9; 16; 17]

Тема 2. Міжнародні моделі організації та фінансування охорони здоров'я

Змістові модулі. Міжнародні норми, стандарти, правові акти Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи, Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, Міжнародної Організації праці, по-

в'язані з розробкою принципів фінансування та організації галузі охорони здоров'я. Ринкова модель охорони здоров'я. Соціальна модель охорони здоров'я: системи Беверіджа, Бісмарка, Семашко. Суспільно-приватна модель організації охорони здоров'я. Системи фінансування галузі охорони здоров'я: фінансування із громадських і приватних фондів. Поняття про громадські та приватні страхові фонди.

Література [2; 7; 11; 17]

Тема 3. Міжнародні засади формування державної політики та управління медичною допомогою

Змістові модулі. Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я. Загальні стратегії сприяння суспільній відповідальності за здоров'я, визначені Оттавською хартією і Джакартською декларацією.

Формування державної політики і управління медичною допомогою у країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід Франції, Канади, Великобританії, Швеції, США.

Досвід запровадження системи страхової медицини у країнах східної та центральної Європи.

Формування державної політики і управління охороною здоров'я у країнах із системою охорони здоров'я, що розвивається: Індія, Малі та ін.

Література [10; 18]

Тема 4. Державна політика і державне регулювання медичною та фармацевтичною діяльністю в Україні

Змістові модулі. Зміст і напрями адміністративних реформ у галузі охорони здоров'я України. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України. Формування кадрової політики в галузі охорони здоров'я.

Система охорони здоров'я України. Обсяги і якість діяльності галузі охорони здоров'я України. Поняття про рівні меди-

ко-санітарної допомоги. Гарантований рівень медичної допомоги. Якість і стандарти медичної допомоги.

Державна політика і управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів.

Забезпечення санітарно-протиепідемічного благополуччя.

Нормативно-правова база реформування галузі охорони здоров'я.

Література [1; 2; 12; 17]

Розділ II. Основи управління закладами охорони здоров'я

Тема 5. Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління

Змістові модулі. Теорія організації і управління системою охорони здоров'я. Заклад охорони здоров'я як відкрита система. Основні підсистеми. Елементи зовнішнього середовища установ охорони здоров'я. Фактори прямого і непрямого впливу.

Елементи внутрішнього середовища та їх взаємозв'язок.

Заклади охорони здоров'я. Поняття про лікувально-профілактичні заклади: лікарняні заклади; спеціалізовані лікарні (лікувально-профілактичні заклади особливого типу; диспансери; амбулаторно-поліклінічні заклади; заклади переливання крові, швидкої та невідкладної медичної допомоги; санаторно-курортні). Санітарно-профілактичні заклади. Заклади санітарної просвіти. Фармацевтичні (аптечні) заклади. Заклади медико-соціального захисту. Інші заклади системи охорони здоров'я.

Особливості організації і функціонування установ охорони здоров'я різних організаційно-правових форм.

Ліцензування та акредитація лікувально-профілактичних закладів.

Ліцензування та акредитація аптечних закладів.

Література [2–6; 8; 11; 13; 15]

Тема 6. *Управління технологічними операціями в медичному та фармацевтичному бізнесі*

Змістові модулі. Технологічні засади забезпечення якісної медичної допомоги. Загальні технології профілактики, діагностики та лікування: клінічна медицина; біотехнології; нанотехнології; технології генної інженерії діагностики та лікування; телемедичні технології; хіміко-фармацевтичні технології; автоматизовані технології експертизи якості надання медичної допомоги; інформаційні технології; організаційні технології; технології профілактики і реабілітації пацієнтів; управлінські технології; дистанційні освітянські технології.

Основні нормативно-правові та технологічні положення створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів.

Література [6; 7; 15]

Тема 7. *Управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному бізнесі*

Змістові модулі. Сучасний стан системи медико-статистичної інформації в Україні.

Модель інформаційного забезпечення в умовах адміністративно-командної та демократичної систем управління медичною допомогою.

Концептуальні положення застосування інформаційних технологій у системі аналізу стану захворюваності населення. Інформаційні технології та їх впровадження в розбудову системи аналізу стану медичної допомоги. Програмне забезпечення інформаційної системи аналізу стану захворюваності. Програмний комплекс Лікарняного Канцер-Реєстру. Загальні принципи інформаційних потоків системи обов'язкового медичного страхування.

Інформаційне забезпечення управління фармацевтичними закладами.

Документаційне забезпечення закладів охорони здоров'я. Організація та ведення діловодства в медичних установах. Кла-

сифікація документів. Організація експедиційної обробки документації в апараті управління. Правила складання та оформлення управлінських документів у галузі охорони здоров'я в Україні. Організація контролю за виконанням документів.

Література [4; 7; 8; 11]

Тема 8. Управління персоналом закладів охорони здоров'я

Змістові модулі. Світові тенденції формування кадрової політики системи охорони здоров'я та системи охорони громадського здоров'я.

Система підготовки медичних кадрів в Україні. Управління розвитком персоналу системи охорони здоров'я. Поняття про підвищення кваліфікації та атестацію медичних працівників. Кваліфікаційні вимоги до суб'єктів хазяйнування, що займаються медичною практикою. Концептуальні засади підготовки фахівців у галузі громадського здоров'я в Україні. Система підготовки управлінських кадрів: лікарів-управлінців і менеджерів для державних лікувально-профілактичних закладів. Концептуальні засади підготовки менеджерів для медичного бізнесу.

Поняття про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я. Лікарські посади в закладах охорони здоров'я. Провізорські посади в закладах охорони здоров'я. Штатний розклад працівників закладу охорони здоров'я. Посадові обов'язки працівників закладів охорони здоров'я.

Підготовка та використання фармацевтичних кадрів.

Література [1; 2; 4; 5; 7; 8; 11; 12; 18]

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольну роботу студенти виконують відповідно до навчальних планів спеціальності “Менеджмент організацій” спеціалізації “Медичний та фармацевтичний менеджмент”.

Основна мета контрольної роботи — рубіжний контроль професійно орієнтованих знань з основ менеджменту охорони здо-

ров'я, здобутих при самостійному опрацюванні літературних джерел, нормативно-правових актів та аналізу діяльності конкретного закладу охорони здоров'я. Це покликано максимально наблизити теоретичний курс до практичної діяльності, що особливо важливо для працюючих студентів.

З питань виконання і оформлення контрольної роботи передбачено індивідуальне консультування викладачем кафедри менеджменту відповідно до графіка консультацій.

Контрольну роботу друкують або пишуть українською мовою на одному звороті аркуша паперу формату А4. Сторінки обов'язково наскрізно нумерують.

Завдання виконують на основі аналізу діяльності закладу охорони здоров'я, де працює студент.

Оцінювання виконання завдань. При перевірці контрольної роботи особливу увагу викладач приділяє тому, якою мірою студент опанував навчальну дисципліну "Основи менеджменту охорони здоров'я", здатності студента пов'язати категорії і теорії навчальної дисципліни з реаліями конкретного закладу охорони здоров'я, а також вміння систематизувати матеріал і чітко викладати власні думки. Серед зазначених критеріїв оцінювання найважливішим є здатність до практичного застосування знань у конкретних ситуаціях.

До критеріїв оцінки контрольної роботи належать і такі:

- ґрунтовність відповіді на питання, що свідчить про рівень опанування теоретичного матеріалу;
- розуміння категорій навчальної дисципліни, що виявляється у власному викладі матеріалу, а не переписуванні підручника, а також у доречно дібраних прикладах з діяльності закладу охорони здоров'я;
- уміння коментувати наведені ілюстрації (або реальні документи медичної установи);
- оформлення роботи (структура, заголовки, посилання тощо).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. **Вступ.** Назва закладу охорони здоров'я, його спеціалізація, організаційно-правова форма, вищий орган управління, місце знаходження, час і порядок утворення.
2. **Внутрішні змінні закладу охорону здоров'я:**
 - стислий опис цілей, завдань, структури, технології, кадрів досліджуваного закладу охорони здоров'я; схема взаємозв'язку внутрішніх змінних організації;
 - місія закладу охорони здоров'я;
 - основні цілі на майбутній рік;
 - аналіз посадової інструкції або положення про структурний підрозділ (на власний вибір). Копію аналізованого документа подають у додаток.
3. **Зовнішнє середовище закладу охорони здоров'я:**
 - опис зовнішнього середовища закладу охорони здоров'я, розподіл за видами всіх факторів прямої та непрямой дії;
 - ілюстрування зв'язків закладу із зовнішнім середовищем (на прикладі вхідного або вихідного листа навести зв'язок із зовнішнім середовищем закладу охорони здоров'я);
 - перелік і характеристика основних конкурентів конкретного закладу охорони здоров'я;
 - аналіз державного регулювання діяльності конкретного закладу охорони здоров'я (закони України, накази Міністерства охорони здоров'я України та інших відомств, положення та інструкції; державні установи, що регулюють статистичну звітність закладу охорони здоров'я).
4. **Організаційна структура управління закладом охорони здоров'я:**
 - визначити та спроектувати організаційну структуру управління закладу охорони здоров'я, в якому працюєте;
 - проаналізувати відповідність типу організаційної структури управління цілям і завданням закладу охорони здоров'я;

- наявність ієрархічних рівнів управління;
 - можливості вдосконалення організаційної структури управління закладом охорони здоров'я.
5. **Аналіз управління технологічними операціями закладу охорони здоров'я:**
- характеристика технологій, запроваджених у закладі охорони здоров'я;
 - відповідність застосовуваних технологій акредитаційним вимогам;
 - рекомендації щодо вдосконалення управління технологічним процесом закладу охорони здоров'я.
6. **Організація та ведення діловодства в закладі охорони здоров'я.**
7. **Аналіз управління персоналом закладу:**
- скласти штатний розпис працівників закладу охорони здоров'я;
 - аналіз плинності кадрів за минулий рік (пояснення див. в рекомендаціях до виконання контрольної роботи);
 - аналіз підвищення кваліфікації управлінських кадрів, лікарів (провізорів) і середнього медичного (фармацевтичного) персоналу;
 - рекомендації щодо вдосконалення кадрової політики закладу охорони здоров'я.

Рекомендації до виконання контрольної роботи

Розрахунок показників плинності кадрів:

- *розрахунок необхідної плинності кадрів:* частка працівників, яка була звільнена у зв'язку з висуванням на відповідальнішу роботу; перехід на навчання; вихід на пенсію; призов до армії; переведення на роботу в інший заклад охорони здоров'я;
- *розрахунок надлишкової плинності кадрів:* частка працівників, звільнення яких зумовлювалось незадоволенням роботою, заробітною платою, умовами праці, зміною місця

проживання, незадовільним психологічним кліматом у колективі, віддаленістю місця роботи від місця проживання, порушенням правил внутрішнього розпорядку; лікарською небалістю.

Абсолютна необхідна плинність кадрів розраховується за формулою

$$П_n = П_{n1} + П_{n2},$$

де $П_n$ – необхідна плинність кадрів; $П_{n1}$ – звільнення у зв'язку з переведенням в інші заклади охорони здоров'я; $П_{n2}$ – звільнення у зв'язку з виходом на пенсію, переходом на навчання, призовом до армії.

Абсолютна надлишкова плинність кадрів розраховується за формулою

$$П_{над} = П_1 + П_2 = П_3,$$

де $П_1$ – вибуття за власним бажанням; $П_2$ – звільнення через неякісне подання медичної допомоги (нестача, розкрадання, порушення правил торгівлі фармацевтичними препаратами); $П_3$ – звільнення за порушення трудової дисципліни.

Коефіцієнт плинності кадрів розраховується для кожної категорії працівників за формулою

$$К_n = П_{над} / З_n,$$

де $П_{над}$ – надлишкова плинність кадрів; $З_n$ – загальна чисельність працівників закладу.

Коефіцієнт закріплення кадрів розраховується за формулою

$$К_з = П_n / В_n,$$

де $П_n$ – кількість прийнятих на роботу працівників; $В_n$ – кількість вибулих працівників.

**Форма штатного розпису
працівників закладу охорони здоров'я**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Штат у кількості _____ одиниць

з місячним фондом заробітної плати _____ грн

_____ (підпис керівника закладу)

_____ (дата)

_____ (назва закладу охорони здоров'я)

_____ (назва вищої керівної організації)

1	2	3	4	Підвищення схемного посадового окладу (тарифної ставки)			8	9	10	11	12
Назва посади	П. І. Б	Тарифний розряд (місячний тарифний коефіцієнт)	Схемний посадовий оклад (місячна ставка)	у зв'язку зі шкідливими для здоров'я та особливо важкими умовами праці	за наявність кваліфікаційної категорії	за вчений ступінь, почесне звання	Інші підвищення	Загальний розмір посадового окладу	Надбавки за тривалість безперервної роботи	Місячний фонд зарплати, грн.	Примітки

Начальник планово-економічного відділу

Головний бухгалтер

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Управління медичною практикою у Стародавньому світі.
2. Принципи медичної практики, запроваджені Гіппократом. Основні положення медичної етики, викладені у клятві Гіппократа.
3. Розвиток управління медичною практикою в післягіппократів період.
4. Внесок український лікарів і політичних діячів у розвиток медичної справи.
5. Історія радянської системи охорони здоров'я.
6. Історія управління охороною здоров'я України в період переходу до ринкових відносин.
7. Розвиток фармації в античному світі та у середні віки.
8. Розвиток фармації у нові та новітні часи.
9. Розвиток фармації в Київській Русі.
10. Аптекарська справа в Україні у XIV — на початку XX ст.
11. Розвиток фармації в Україні в період переходу до ринкових відносин.
12. Міжнародні норми, стандарти, правові акти, пов'язані з розробкою принципів фінансування та організації галузі охорони здоров'я.
13. Ринкова та соціальна моделі охорони здоров'я.
14. Система Беверіджа.
15. Система Бісмарка.
16. Система Семашко.
17. Суспільно-приватна модель організації охорони здоров'я.
18. Системи фінансування галузі охорони здоров'я.
19. Суспільні та приватні страхові фонди.
20. Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя.
21. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я.

22. Загальні стратегії сприяння суспільній відповідальності за здоров'я, визначені Оттавською хартією і Джакартською декларацією.
23. Формування державної політики та управління медичною допомогою у Франції та Канаді.
24. Формування державної політики та управління медичною допомогою у США.
25. Формування державної політики та управління медичною допомогою у Великобританії.
26. Формування державної політики та управління медичною допомогою у Швеції.
27. Досвід запровадження системи страхової медицини у країнах східної та центральної Європи.
28. Формування державної політики та управління охороною здоров'я у країнах із системою охорони здоров'я, що розвивається.
29. Зміст і напрями адміністративних реформ у галузі охорони здоров'я України.
30. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України.
31. Система охорони здоров'я України.
32. Рівні медико-санітарної допомоги. Гарантований рівень медичної допомоги.
33. Якість і стандарти медичної допомоги.
34. Державна політика та управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів.
35. Забезпечення санітарно-протиепідемічного благополуччя.
36. Нормативно-правова база реформування галузі охорони здоров'я.
37. Заклад охорони здоров'я, як відкрита система. Основні підсистеми.
38. Елементи зовнішнього середовища установ охорони здоров'я. Фактори прямого та непрямого впливу.
39. Елементи внутрішнього середовища та їх взаємозв'язок.
40. Заклади охорони здоров'я.

41. Поняття про лікувально-профілактичні заклади.
42. Санітарно-профілактичні заклади. Заклади санітарної про-світи та медико-соціального захисту. Інші заклади систе-ми охорони здоров'я.
43. Фармацевтичні (аптечні) заклади.
44. Особливості організації і функціонування установ охоро-ни здоров'я різних організаційно-правових форм.
45. Ліцензування лікувально-профілактичних закладів.
46. Акредитація лікувально-профілактичних закладів.
47. Ліцензування аптечних закладів.
48. Акредитація аптечних закладів.
49. Технологічні засади забезпечення якісної медичної допо-моги.
50. Технології клінічної медицини, біотехнології, нанотехно-логії.
51. Технології генної інженерії та телемедичні технології.
52. Хіміко-фармацевтичні технології.
53. Автоматизовані технології експертизи якості надання ме-дичної допомоги.
54. Організаційні технології в галузі охорони здоров'я.
55. Технології профілактики та реабілітації пацієнтів.
56. Нормативно-правові положення створення та виробницт-ва лікарських засобів.
57. Нормативно-правові положення контролю якості лікарсь-ких засобів.
58. Нормативно-правові положення реалізації лікарських за-собів.
59. Технологічні положення створення, виробництва, конт-ролю якості та реалізації лікарських засобів.
60. Сучасний стан системи медико-статистичної інформації в Україні.
61. Модель інформаційного забезпечення в умовах адмініст-ративно-командної та демократичної системах управлін-ня медичною допомогою.
62. Застосування інформаційних технологій у системі аналі-зу стану захворюваності населення.

63. Інформаційні технології та їх впровадження в розбудову системи аналізу стану медичної допомоги.
64. Програмне забезпечення інформаційної системи аналізу стану захворюваності.
65. Програмний комплекс Лікарняного Канцер-Реєстру.
66. Загальні принципи інформаційних потоків системи обов'язкового медичного страхування.
67. Інформаційне забезпечення управління фармацевтичними закладами.
68. Документаційне забезпечення закладів охорони здоров'я.
69. Організація та ведення діловодства в медичних установах.
70. Управлінські документи в галузі охорони здоров'я України.
71. Організація контролю за виконанням документів.
72. Світові тенденції формування кадрової політики системи охорони здоров'я та системи охорони громадського здоров'я.
73. Система підготовки медичних кадрів в Україні.
74. Управління розвитком персоналу системи охорони здоров'я.
75. Підвищення кваліфікації та атестація середніх медичних працівників.
76. Підвищення кваліфікації та атестація лікарів
77. Підвищення кваліфікації та атестація провізорів і фармацевтичних працівників.
78. Кваліфікаційні вимоги до суб'єктів хазяйнування, які займаються медичною практикою.
79. Концептуальні засади підготовки фахівців у галузі громадського здоров'я в Україні.
80. Система підготовки управлінських кадрів: лікарів-управлінців і менеджерів-економістів для державних лікувально-профілактичних закладів.
81. Концептуальні засади підготовки менеджерів для медичного бізнесу.

82. Поняття про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я.
83. Лікарські посади в закладах охорони здоров'я.
84. Провізорські посади у закладах охорони здоров'я.
85. Штатний розпис працівників закладу охорони здоров'я.
86. Посадові обов'язки керівних кадрів закладів охорони здоров'я.
87. Посадові обов'язки лікарів закладів охорони здоров'я.
88. Посадові обов'язки середнього медичного персоналу закладів охорони здоров'я.
89. Принципи обчислення заробітної плати працівників закладів охорони здоров'я та соціального захисту населення.
90. Підготовка та використання фармацевтичних кадрів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правова

1. *Конституція України* // ВВР України. — 1996. — № 30.
2. *Основи законодавства України про охорону здоров'я* // ВВР України. — 1993. — № 4.
3. *Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення* // ВВР України. — 1994. — № 27.
4. *Закон України "Про лікарські засоби"* // ВВР України. — 1996. — № 22.
5. *Указ Президента України про концепцію розвитку охорони здоров'я населення України від 7 грудня 2000 р. № 1313/2000 / СД: Законодательство Украины (Юрист-Плюс).*

Основна

1. *Гладун З. С. Державне управління в галузі охорони здоров'я.* — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 312 с.

2. *Охорона громадського здоров'я: управлінські аспекти* / Л. Жаліло, І. Солоненко, Б. Волос та ін. — К.: Вид-во УАДУ, 2001. — 140 с.
3. *Жарков А. В., Годовальников Г. В.* Управление аптечным учреждением. — Минск: Беларусь, 1989. — 64 с.
4. *Журавель В. И.* Основы менеджмента в системе здравоохранения. — К., 1994. — 336 с.
5. *Крыштопа Б. П., Андреева И. М.* Менеджер в здравоохранении. — К.: Добродий МК, 1995. — 180 с.
6. *Матвеева В.* Аптечные учреждения: особенности организации и учета. — Харьков: Фактор, 2001. — 248 с.
7. *Менеджмент в охороні здоров'я.* Структура та поведінка організацій охорони здоров'я: Пер. з англ. / За ред. С. М. Шортела, А. Д. Калюжного. — К.: Основи, 1998. — 560 с.
8. *Мнушко З. М., Діхтярьова Н. М.* Менеджмент та маркетинг в фармації. Ч. 1, 2. — Х.: Основи, 1999.
9. *Радиш Я. Ф.* Основы менеджменту: Метод. рекомендації та курс лекцій. — К.: Вид-во КВІУЗ, 1997. — 288 с.
10. *Салман Р. Б., Фигейрас Дж.* Реформы системы здравоохранения в Европе. — М.: Гэотар Медицина, 2000. — 432 с.
11. *Соціальна медицина та організація охорони здоров'я* / За ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. — К.: 2000. — 670 с.

Додаткова

12. *Голяченко О. Н., Сердюк А. М., Приходський О. О.* Соціальна медицина та організація охорони здоров'я. — К.; Тернопіль; Вінниця: Джура, 1997. — 364 с.
13. *Здравоохранение: экономика, маркетинг, менеджмент* / Под ред А. А. Чухно. — Симферополь: Таврида, 2001. — 340 с.
14. *Короп А. Ф.* Экспертная оценка труда медицинских работников. — К., 1998. — 120 с.

15. *Лементьев В. И.* Организация и экономика фармации. — М.: Медицина, 1976. — 445 с.
16. *Ломоносова Т.* Історія аптекарської справи в Україні // Аптека. — 2002. — № 3. — С. 11–15.
17. *Радиш Я. Ф.* Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис, проблеми та шляхи реформування. — К.: Вид-во УАДУ, 2001. — 358 с.
18. *Состояние подготовки специалистов в области общественного здравоохранения в Украине и в мире / Ю. В. Вороненко, В. В. Глуховский, А. С. Коваленко и др.* — К.: Сфера, 2003. — 86 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Основи менеджменту охорони здоров’я”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи менеджменту охорони здоров’я”	5
Методичні вказівки до виконання контрольної роботи	9
Завдання для контрольних робіт	11
Контрольні питання	15
Список рекомендованої літератури	19

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп’ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-2033

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП